

Dr. Kolláth György

Az ügynök-cirkusz kirobbanásakor a véleményemet kérték. Megadtam. Szó nélkül hagyták. Íme, álláspontom lényege. A frusztráció a magyar belpolitika vezérmotívuma. Pártközi alap-eszmény a cseh minta szerinti „lusztráció”. Ez kb. annyi, mint üzemszerű, politikai okból történő kirúg(at)ás: klasszikus kollektív megbélyegzés, illetve büntetés. Ám éppen a cseheknél folyt egykor un. „defenesztráció” is. Az elégedetlen

polgárság egy magas épület ablakából kidobálta a helytartóit. Nem volna elég csak a „ráció”?! Az ügynöktörvény(ek) modellje sumák: mintha lendületből, sítalppal átküldenék az öregeket a forgóajtón. Az 1972. február 14. után születettek neve ui. az átvilágításnál nem ér. Hátulgombolós, illetve friss besúgó, mint múltbeli és/vagy jelen közszereplők nem voltak, nincsenek? 4 évente elszórakozik ezzel a politikai osztály? Kár lesz. A harag, a bosszúszomj, s a presztízs mindenáron való védelme rossz tanácsadó, az utánlövés rossz lelkiismeretet is takarhat. A nagy erőlködés olyan, mintha a polipra zoknit húznának. Veszélyes, sikamlós és értelmetlen.

Cím
Zoknit húznak a polipra

Dátum
2002.07.24.

Előkérdések

20 éve követem azt a szakmai axiómát, hogy nem egy-két ötletszerű papírt, hanem a probléma velejét kell megítélni, s benne nagyon kritikusán szemlélni a jog, mint előírt állami erőszak helyénvalóságát. Különbösen sorra születnek a „kóser sonka”-jellegű alibi törvények. A parlament előtt lévő ügynökmizéria döntően politikai szakítópórá, melyet a közéleti tematizálás és a koalíciós stabilitás megrendítésének szándéka mozgat. A lehetséges figyelem-elterelés, ill. káosz nem mellékhatás, hanem bekalkulált cél. Ez csapda, amelybe könnyű (volt) besétálni. Másfelől a zsarolás megakadályozása, mint cél is suta dolog. Normával megakadályozni ilyesmit nem lehet. A „zsarolás” emlegetése feltételezi, hogy van egy kis vaj a fejtetőn?! Amíg adott körben hat a demagógia, próbálkozni fognak vele akkor is, ha nem életszerű, se nem ésszerű. Szögletesen másként gondolkodik és kommunikál a koalíció és az ellenzék. Mintha nem is akarnák érteni egymás húzásait! Az ügy az erkölcsi hitelesség kihívása is, melyben azonos mércét elvárni ma: illúzió.

A jogi vonatkozás itt egyedi jogalkalmazási (bűnüldözési) probléma, melytől tisztán: miféle és mennyi bűnös jogsértés történt /és még jöhet/ államtitkok kiszivárogtatása folytán. A fentiek végiggondolása azt hozná, hogy lenne egy korrekt diagnózis e komplex problémáról, s abból kihámozható volna az a kis rész, ami csakugyan törvénymódosítással rendezhető. Ilyen mérlegkészítésnek nincs nyoma. Annak sem, hogy társadalmi, közgazdasági, biztonság-szakmai (hatás)tanulmány verifikálná: vajon egyik vagy másik ötlet mivel járna a hazai és a nemzetközi dolgainkra? Senki nem mert szembenézni itt a parlamenti (kis és nagy) 2/3 problémájával sem, pedig a jobboldali tervezet több ponton bemódosítana evidensen 2/3-os törvényeket is. Senki sem elemezte, modellezte, hogy vajon a hatályos jognak melyek a valódi problémái, s azokra mi a jó válasz?

Számomra a liberálisok erőlködése e téren alig érthető. Ami ebből politikai szál volna, az a parlamenti vizsgálóbizottság előtt, annak munkája során maximálisan és különösebb jogi béklyók nélkül behajtható. Amúgy pedig arra nem épülhet egy szakszerűsége kényes jogi álláspont, hogy valamit tenni kell. Ez már mégsem állatkísérlet. A liberális elvekké szögesen ellentétes, az emberi jogot, méltóságot lekezelő megoldás, szamizdatos nosztalgákat élesztgető mód pedig lehet 12 éve következetes, de nem adekvát.

Dr. Kolláth György

Alkotmányossági próbának sincs nyoma. Az AB határozata értő figyelmet alig kapott. Láthatólag, egyáltalán nem érintette meg a jobboldali tervezetet, sőt az tudatosan avagy tudatlanul szembe is megy vele. Ám a koalíciós munkák se tudnak mit kezdeni a 8 évvel ezelőtti AB-határozattal, bár - igen egyoldalúan - idézik pár kitételét. Az AB pedig még a lehetséges célok rendszerét illetően is vázolt kereteket, alternatívákat, sőt követelményeket. Ezek az anyagokban mégis súlytalanok.

A Hárszabály 97. §-ának sem felel meg egyik tervezet sem. A Ház elnöke a nem szabályszerűen benyújtott indítványt vissza is utasíthatná. Az újakra nézve pedig nyomtatvány – sorvezető, szerkesztésbeli minimum – alkalmazását rendelhetné el. Meg kellene próbálni! Következésképpen: egyelőre nincs törvényalkotást megalapozó, indukáló, kiérlelt döntési helyzet. Másfelől: nincs esély korrekt kompromisszumra sem, amit alkotmányellenes tartalomra bármikor megkötni amúgy is képtelenség. Ha ügynök-ügyben nem születnék új törvény, nem dőlné össze a világ. A régít pedig épp ideje volna deregulálni. Több tízezres mértékben, politikai elvakultságból embereket újból megalázni, pellengérré állítani, avagy magyarázkodásra kényszeríteni pedig nem kéne, illetve az végképp nem sürgős.

Még mindig érdemes volna mérlegelni egy spanyol minta szerinti amnesztia-törvényt, vagyis egy, a múltat további sebek nélkül lezáró közjogi törvény megalkotását. Ha a jelenlegi kormány erre nem képes, politikai opcióként megteszi azt a következő. /Ezzel akár még választásokat is lehetne nyerni: a totálképben egy picassói békegalambbal!/? Ehhez éppúgy lehetne - még az önkormányzati választások előtt - 6-800 ezer aláírást összegyűjteni, mint sikerült a kamu-olimpiára.

A politika dönti el: akar-e és képes-e törvényt hozni. Kezét azonban megköti az Alkotmány, a hatalom-megosztás, a meglévő jog, és egy minimális szakma(köz)i koherencia és tisztesség követelménye. Igaz: elég következetes az AB-gyakorlat a tekintetben, hogy a legtöbb normatív örökség nem automatikusan alkotmányellenesség is, csak ha általa pl. a jogállamiság kerülne veszélybe.

Mérlegen a jelenlegi ügynöktörvény

Ma az 1994. évi XXIII. törvény (a továbbiakban: Ügynvtv.) van hatályban. 27 §-ból áll, egy részét az Alkotmánybíróság (AB) még 94-ben megsemmisítette, később is talán öt ízben módosították. Eredetileg sem volt állékonysága, bizonytalan alapokra épült. Egyszerhasználatos műnek szánták, 2004. év közepén a hatályát veszítené. Helyes lett volna az AB által meghatározott feladatok elvégeztével 1996-ban már hatályon kívül helyezni. E törvénynek tiszta jogi-szabályozási koncepciója, világos célrendszere, korrekt hatóköre, rendes fogalmi rendje és érintettségi mércéje sose volt. Egyoldalú, kicsinyes politikai betartást, de mérsékelt macerát telepítő mű volt sokáig. Most egyfelől „turbósítanak”, másfelől kitergetnék. Ezekről nem lenne jobb, működőképesebb a norma. Gyári hibái egyre kevésbé kezelhetők. Aki tehát ezekre épít: homokvárat alkot. Jogbiztonságból helyből elégtelen. Diagnózis nélkül kár beleszántani az Ügynvtv-be.

5 önkényes kör tartozik ma a tv. hatálya alá. Benne keveredik a megbélyegzett „érdemi tevékenység” és a szervezethez tartozás, sőt az inkriminált körből kapott információ-szolgáltatás elfogadása. Egy nevezőn van a III/III., a korabeli karhatalom, és a Nyilaskeresztes Párt. Estand?!(1.§) Iskola-példa az 1/A §.(2) bek, mert az érintettségénél az egyedi elbírálás, és valamiféle „adatfelvételi cél” alapján szelektál. Magyarul: tetszőleges esetben X, Y, Z nyerhet kibúvót. Nyert is. Már említettem, van életkori mentesség is: a Krisztusi kor környékén járókat nem kell „ellenőrizni”. (2.§) A 2. §-ban az ellenőrzésnek alávetett szerveknél közjog és civiljog, üzleti szektor összemosódik. Nem ugyanaz. A sajtó ellenőrzendő delikvenszeinél kulcsa a „befolyás gyakorlása”, ami pedig lehet „minden olyan tájékoztatás, amely közvetve vagy közvetlenül (van 3. eset?: A Szerző) alkalmas a politikai közvélemény formálására”. A halott újságírókn kívül vajon

Dr. Kolláth György

ki nem sorolhatik ide? Bár még ő is ellenőrzendő lehetne, ha még mindig olvassák?! A törvény 8. §-sa az „ellenőrzést” kizárólag adott körből származó iratokhoz köti, vagyis a manipulált papír beszámít, ellenbizonyítás azonban kizárt. Az Ügyntv. 25/C. ismeri a Történeti Hivatal csúcsvezetése tekintetében az „alkalmatlanság” és a „méltatlanság”, továbbá a jogi „összeférhetetlenség” kategóriáit. Az utóbbi törvény-adta hivatalvesztéssel járna. Ebből szabadulhatott el a képzelet, hogy ugyanezt meg lehetne, meg is kéne tenni más, komolyabb köztisztviselők tekintetében is. Tévedés. Az Ügyntv. keres kapaszkodót az adatvédelmi törvénnyel, kimond egy korlátozott kutathatóságot, bizonyos iratok hozzáférhetőségét 30 évre blokkolja, majd önmaga működő részének 10 éves kifizetési időt szavaz meg (1994. július 1-től 2004. június 30-ig). A Történeti Hivatal – nem kormányfüggő szervként – maradna. E §-ok keretében jó új metódus nem léphet.

Alkotmányos fundamentumok

A 60/1994. (XII.24.) AB határozat e tárgyban a patikamérlegen kimért, kompromisszumos „igazságtétel” gyöngyszeme. Senki sem győzte túl magát, ám senki sincs kismizmizve. Senki sem triumfálhat térben és időben. Bizony: a rendszerváltás iránti áldozatból az AB-határozat első érdemi mondata kollektív felelősséget telepít („vagy olyan szerv tagjai voltak, amely korábban a jogállamisággal ellentétes tevékenységet folytatott...”), ugyanakkor világos különbséget tesz az Alkotmány 61. § szerinti közérdekű adat, továbbá „az információk önrendelkezési és az érdekeltek egyéb jogai” közé. Fontos, hogy a határozat felhív a közérdekű és a személyes adatok közti elhatárolás következetességének, ugyanazon ismérvi szerinti alkotmányos követelményének fontosságára. Végül: bár ez szórszálhasogatásnak tűnhet, ám a későbbi megtámadás akár erre is épülhet: a határozat szó szerint így fogalmaz: „a jogállamban közhatalmat gyakorló vagy a politikai közéletben részt vevő személyek – köztük (!!?: kiemelés tőlem, a Szerző) azok, akik a politikai közvéleményt feladatszerűen alakítják - ...”. Következtetés: a „köztük” azt jelenti, hogy van, kell hogy legyen egy külső és egy belső kör, tehát a személyi hatály nem tetszőleges. Abszolút egzakt jogi definiálás híján pedig korrekt törvény, jogállami norma nem alkotható. Ami még ma (is) fontos: briliáns levezetés van arról a III. részben, hogy mi lehet az átvilágítási törvények oka, cél-, és eszközzrendszere általában, és mi a magyar szabályozás megítélése ezek tükrében. Úgy szólván ma is mindent ezt határozna meg, ám a törvényjavaslatok nem néznek szembe ezzel. Ide kellene visszamenni! Tömör összefoglalás, illetve kivonatolás:

Kétfajta céllal születtek átvilágítási törvények: egyfelől un. lusztrációs céllal, összeférhetetlenséget megállapítva a múlt miatt bizonyos tisztségek betöltésére. A másik elvi alap pedig az állambiztonsági, titkosügynöki tevékenység teljes nyilvánosságának megteremtése volt. Próbálkozott a magyar törvényhozás is – mondja az AB-határozat – 1990-ben, ill. 1991-ben lusztrációs törvényjavaslattal, de azokat a parlament sohasem tűzte napirendre. Konklúzió az AB részéről: „Az átvilágításnak eszerint két különböző típusa és célja volt. Az egyik bizonyos kulcspozíciókban akarta biztosítani a személycserét, s egyben meg akarta előzni, hogy veszélyeztethessék az átmenetet mindazok, akik a múltban a jogállammal hivatásszerűen és tevőlegesen szemben álltak. A másik fajta törvény a titkosszolgálatok tevékenységének leleplezésével a múlt rendszer igazi természetének megismerését és részben a sérelmek orvoslását is célozta, s egyben a változások visszafordíthatatlanságát jelképezte. A törvény...már nem a korábbi átvilágítási törvények rokona, noha ugyanabból a szándékból fogant....Az idő alatt, míg...végül is törvény lett, megtörtént, illetve elmúlt a rendszerváltás, anélkül, hogy a lusztrációs törvényekkel előidézett és ezekkel összehasonlítható személycserékre sor került volna. Így a rendszerváltás fékezése vagy veszélyeztetése megelőzése már nem lehet a vizsgált törvény célja. A titkosügynökök kiléte sem derült ki, sőt a titok leplelt a jogállami törvényhozás csak vastagította. Azaz a vizsgált törvény a hasonló törvények által követett eredeti célokra már nem is szolgálhatna....A törvény tartalma is más, mint a

Dr. Kolláth György

többi országban volt: nem mond ki sem személyi összeférhetetlenséget múltbeli és jelen állások között, és nem fedi fel a volt politikai besúgási rendszert sem – legkevésbé a megfigyelték előtt. Ez a törvény a politikai és közéleti szereplők, s ezen keresztül 'az államélet' áttetszőségét szolgálja. Ebben találkozik a rendszerváltásból továbbélő morális követelmény – a hazugság leleplezése, büntetés helyett megnevezés – a 'normális' jogállami értékrenddel. A törvényt tehát a mai, normális jogállami körülmények között kell vizsgálni...Azt a tény azonban figyelembe kell venni, hogy a rendszerváltás 'politikai szempontból forradalmi változás' volt, hogy az Alkotmány előtt Magyarország nem volt jogállam.

Következtetés: a fenti elvek, koordináták önkényes, dacos, azaz alkotmányellenes figyelmen kívül hagyása jellemzi az ideai jobboldali törvényjavaslatot, ezért az vitára, komoly mérlegelésre alkalmatlan. Ilyen optikával át sem dolgozható. A korai koalíciós javaslat pedig alkotmányossági szempontból rejtettebben és kevésbé, ám főleg azért sebezhető, mert megbontaná azt a finom arányt és harmóniát, amit az AB itt megszabott. Jelképes törvény ugyan hozható, de minek? 12 évvel a rendszerváltás után már sokkal nagyobb volna a jogbiztonság, a feltétlen jogi korrektség, egyben sokkal kisebb a rendszer-váltó-láz nyomatéka. Nem kellene buzgó mócsingnak lenni. A probléma maga nem, csupán annak megoldása lenne kodifikálható. Több, igényesebb alkotmányosság, jogbiztonság volna ma elvárható e téren. Nem lehetne össze-vissza ügynöklisztázni, rendszereket egyesíteni, parlamenti garanciákat kormányzattal felváltani. Abszolút tisztán kellene ellenben szabályozni, hogy e körben mi a közérdekű adat, s mi a főszabályt jelentő önrendelkezéshez kötött személyes adat, továbbá hogyan befolyásolja mindezt változó, továbbá változatlan módon a titokvédelem. Mindenfajta dekázás nagy valószínűséggel alkotmányellenes diszkriminációt eredményezhet (Lásd: papok kint vagy bent). Valószínűleg sikertelen minden olyan próbálkozás, amely a két alkotmányos alapjog: információs önrendelkezés és közérdekű adat-hozzáférhetőség+ terjeszthetőség közé beapplikálna egy tetszőleges harmadik kategóriát: egy fékezett habzású kutathatóságot, és valamiféle listázást. Ráadásul e két alapjognál evidens követelmény nem csupán a kétharmadoság, hanem az un. alapjogi teszt is: pl. szükségesség, arányosság+4 ismert elem. Eddig ezt végigskálázni senki sem próbálta meg. Ergo: egy status quo átmeneti (1/-1 éves) fenntartása még kielégítő lehet, de bármi áron újraírni nem érdemes az Ügyntv-t. Belenyúlni egy kényes, kompromisszumos rendszerbe túl kockázatos, pláne, ha jó koncepció sincs hozzá.

Alkotmányossági konkrétumok

Az AB-határozat listázta azokat az alkotmánybeli elemeket, amelyeket figyelembe vett, vagy amelyek itt még számításba jöhetnek. Minimális hiányérzetem akadt. Ami szempont volt és maradt:

Az Alkotmány 59. §. szerint mindenkit megillet a magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog, s „a személyes adatok védelméről szóló” törvény elfogadásához a jelenlévő képviselők 2/3-ának szavazata szükséges. A 61. § pedig alapjogként tételezi a közérdekű adatok megismerésének és terjesztésének jogát, s ide is hasonló 2/3-os elfogadást kapcsol. Ügynök-ügyben az adat közérdekűvé nyilvánítását érintheti, hogy e minősítés korlátlan terjeszthetőséggel jár együtt –gondolt erre valaki? Az Alkotmányból figyelembe jöhető norma volna itt: a már jelzett két, egymással gyakran konkuráló alapjog (információs önrendelkezés-közérdekű hozzáférhetőség), a demokratikus jogállamiság, a diszkrimináció-mentesség, a választhatósági jog védelme, a közügyekben részvétel, közhivatal-viselés szabadsága, az Alkotmány 8. §-ának garancia-rendje, a korlátozott körre szorított titokvédelem. Nincs minden szál elkötve: az AB-határozat szerint ui. a „közérdek önmagában nem elég alapjog-korlátozás indokolására...”, de „az állami tisztségviselők és más közszereplő politikusok alkotmányosan védett magánszférája másokénál szűkebb”..., itt „a

Dr. Kolláth György

közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jog elsőbbséget élvez az előbbieket olyan személyes adatainak megismeréséhez képest, amelyek köztevékenységük és annak megítélése szempontjából jelentősek lehetnek.”

Talán megfelelő indítvány hiányában nem tért ki arra az AB, hogy alkotmányosan egyenlőségiélet lehet-e tenni egy személyre konkrétan vonatkozatható elítélendő tevékenység, továbbá a tett elemzése nélkül, pusztán a szervezethez tartozás, mint mérsékelt joghátrány alapja közéz? Hol a kezdete, illetve a határa az ártatlanság vélelmének? Van vagy nincs kollektív felelősség? Nem lehetséges-e, hogy aki mindössze szolgálati viszonyban álló, hivatásos alkalmazottja volt a "szervnek", s így állomáshelyét, feladatkörét nem önmaga határozta meg, állomány-parancsot teljesített, de semmi törvénytelenséget nem csinált, azt inkább megilleti az Alkotmány 54. §-ában jelölt emberi méltóság joga, s védi az embertelen, megalázó elbánás tilalma, mint élne vele szemben a köz joga arról, hogy ömlesztve „III-as állambiztonsági listát” olvashasson. Tagság vagy ártó tevékenység-e a jogalap: amíg ezt a dilemmát nem rendezzi az előterjesztő, addig XXI. századi, európai jog nem fog képződni, sőt mindenki mérícskélni fog. A listán lévők kiszervezése már mégse a „Nemzet Színészeivel” azonos népszerűsítés volna. Ha pedig ez kicsit is rosszallás, büntetés, akkor ahhoz a jogállam garanciát kapcsol ti., ha valóban az a büntetés, hogy megnevezik, akkor ne csak a megfigyelt érvényesíthessen jogot, hanem a jogsértő listázással szemben is lehessen törlést kérni. 12 évvel a jogállam kezdete után ez evidens volna.

Az Ab határozat kifejti, hogy mely esetben korlátozta volna valóban a választhatóság, a munka és foglalkozás szabad megválasztása, s a közhivatal-viselés jogát az un. ügynöktörvény. Kötelező lemondás, állásvesztés esetén e jogvédő korlát beállt volna, de nem ez volt a jogi konstrukció. Ma sem volna korrekt ilyenféle jogi próbálkozás. Fontos figyelemfelhívás volt még: az AB hiányolta a megfigyelték „áldozatai” jogainak rendezését. Ez nem automatikusan a kutathatóság, mert az utóbbi főleg tudományos célú és igényű volna, míg az előbbi egyéni jogot érvényesítene. Szarkasztikusan utal végül az AB arra, hogy önmaga a törvényt nem egészítheti ki.

A jobboldali törvényjavaslatról (T/409.sz.)

Mindenekelőtt az szinte semmiben sem felel meg a Házaszabály 97.§-ában jelölt követelményeknek, úgy hogy már csak oktatási célból is vissza kellene dobní. Egyébiránt a 2 koalíciós törvényjavaslat is – visszavonása hiányában – ugyanezt érdemelné. /Tudni kell: a Kormány lehetséges új javaslatánál ez – sajnos – nem ugyanígy van, mivel normatív Ogy-határozat a Kormányt nem köti, ezért is kellene a Házaszabályt törvényben megállapítani./

A T/409. sz. javaslat sok elemében turpis jogalkotás. Elvileg megőrizné a mai ügynöktörvény keretét, azt módosítaná csak, nyilván, hogy a 2/3 problematikáját elkerülje. Így a hatályos törvény összes anomáliája megmaradna, azonban azt a politikai ellenfélre kihegyezve turbósítaná. Az Alkotmány, az AB határozat mit sem számít. Önkényesen, tetszőlegesen tágulna a negatív megítélhetők köre, belépne egy „felelősök listája”, zsenge demagógiaként érvként jönne a „megzsarolt kisemberek elkerülős védelme”, és iskolapélda keletkeznék a visszamenőleges, negatív törvénykezés vétkére. A lusztrációs státusz-vesztés intézményesülne. A közjogi és a civiljogi (társadalmi, üzleti) világ egy kezelést kapna, bizonyos tetszőleges mezőkben. A 9. § több, nyilvánvalóan 2/3-os törvényt módosítatna. Erre még csak utalás sincsen. Komolytalan mű, az állami munkamegosztásban az ilyen szokás tárcakörözésre sem alkalmas tervezetnek minősíteni. Láthatóan tesztelés a célja, borsot törni a partner orra alá. Különben nem szignálta volna 2 ex-miniszter. Alaptörvényi ütközései: Alkotmány. 2. §., 8.§., 20.§ (5) és (6) bek.,33. §., 44/C. §., 54.§., 59.§., 61.§., 70. §., 70/A. §., 70B.§., 71. §.

Dr. Kolláth György

A két koalíciós törvényjavaslatról (képviselei önálló indítványok:T/395. és T/412. sz.)

Közös baj, hogy tisztázatlan, illetve ellentmondásos a viszonyuk egymáshoz, plusz a hatályos törvényhez. A két törvényjavaslat mintha bizonyos részben egymást metsző koncentrikus köröket alkotna, ilyen viszont a jog zárt piramisában nem lehetne. A folyamatban lévő /le nem zárt/ eljárások, ügyek sorsát egyik javaslat sem kezelné. Mindkettő adós az elfogadás vitára alkalmas adó 2/3-os igényének, részének válaszával, sőt a pusztán felvetéssel is. Az is baj, hogy ha ezeket egyben elfogadnák, talán senki sem tudná egzakt módon megállapítani: mi is a tényleges, hatályos normaszöveg. Az AB-határozatot mindkét anyag egyoldalúan, önkényesen kezeli. Hiba az Ügyntv. rossz, politikailag is sumák rendszerére építkezni, annak fogalmi rendjét jól-rosszul átvenni. Komoly jogbiztonsági gond lehet, hogy olyan garanciális jelentőségű definíció, mint pl. adat, itt nem kap jogi meghatározást. Ügynekügyben nem csak irat lehetséges. Mi van, ha más, korszerűbb technikai mód adott anno rögzítést? Szabályozási koncepció igazán nincsen, ha pedig kettő is volna, akkor hol van az az egy? Mindkét tervezet szalalozik, illetve bolyong az itt alapvető keretet nyújtó 2 alkotmányos alapjog (információs önrendelkezés contra közérdekű információhoz való hozzáférhetőség, sőt e kör terjeszthetősége!!) mezsgyéjén. Valami középutas variánst próbálnak kialakítani: az egyik listát gyártana, a másik 4 kör számára nyitna hozzáférést. Ezek áthágásával egy korlátozott kutathatóságot kreálni: kompromisszum ugyan, csak épp alkotmányos gyökerei nem biztosak. A politikai nyilatkozatokban helyesen említett elvek és értékek – sajnos – a valóságban is ütök egymást (egyéni informálódástól a nemzetbiztonság védelméig), de nincs erő beismerni: nem sikerült ezek szintézisét megteremteni. Alkalmassint azért nem, mert ez nem is lehetséges!? A Történelmi Hivatal megrendítése, részbeni vagy teljes cseréje nem könnyen megmagyarázható ott, ahol a hatalom-megosztást – legfőképpen a Kormány alá rendelt és nem rendelt szervek közt – elvszerűen tisztelik. Következtetésként: ha muszáj, redukált normatív buzgósággal a két tervezetből egyet kellene készíteni, azt igényes tárcaközi és szakmai-társadalmi vitára bocsátani, ha már miniszterelnöki ígéret szöveg az egyeztetések korrekt rendje visszaállításáról. Mert különben a mai formában mindkét koalíciós tervezet – ugyan nem evidensen, de jó eséllyel – megbukhat, mivel a jogállamiság széles tartalmát és a diszkrimináció-mentesség szabályait e formában sértenék.

A T/395. sz. Javaslatához

Egyetlen szemléltető buktát emelnék ki:

Kevés az, ha a preambulum méltatja és ígéri az áldozatok kárpótlását, aztán erről már az indokolás csak „szellemi kárpótlásként” beszél. Nem gondolnék feltétlenül pénzbeli kárpótlásra, de arra igen, hogy a törvény az esetleg elévülés miatt nem érvényesíthető ügyek keresetőségét nyissa meg x jogvesztő határidővel. Ugyanis nonszensz, hogy eddig azért nem kérhettek jogvédelmet, mert a titkosság miatt nem is tudhattak az emberek az ellenük való aknamunkáról, s most hiába jön egy törvény, az erről megint csak passzol. Valamit kapjon is a polgár az ügynök-mizéria folytán, különben köp az egészre.

A T/412. sz. Javaslatához

Innen is csupán egy szemelvény: Az állambiztonsági érintettekre vonatkozó kör és definiálás erősen problematikus, ide értve, hogy a közjog és a civilvilág összemosása a befolyás gyakorlása alapján sok bajt okoz. Mérvadó befolyása lehet ui. a horoszkóp-készítőnek, a humoristának, egy prostituátnak, és még 30 sajátos „szakmát” tudnék megnevezni. Egyébiránt: miért csak a színtiszta magyar állampolgár jön itt számításba? A MEH-re épülő tényfeltáró ellenőrzés nem ad kellő, hihető garanciát.

Dr. Kolláth György

-.-

Szakmai véleményem részletezi a javasolt tennivalókat. Ezekre most nem térnék ki, hátha azokat még(is) mérlegeli a felkérő. Alkalmasint jó szándékú tisztázás és ügy-lezárás célja vezet sokakat. De a törvényalkotás nem próbaszerencse, ami vagy sikerül, vagy nem. Ellenkező esetben újabb, ártalmas, visszafordíthatatlan helyzet keletkezhet. Mondjuk olyan, mint hogyha bungy jumping-ra készülnének, ám nem tudják: zokni vagy kötél van-e az ember lábán, és hány méterre van lent a betonteknő?